

اسلام گنجینہ

مدیر: حلیم ثابت

۱۱ جمادی الآخرہ ۱۳۳۲

۲۴ تیسان ۱۳۳۰

صفحہ ۷

پیل ۱

(مرصدا الاطلاع) ی در . ختامی اولان (۹۸۰) تاریخنده (سلطان مراد ثالث) ه تقدیم ایدەرك مظهر مكافات اولمشدی .

۵ — اسامی بلدان : اوضح المسالك اختصار طریقیه لسان عثمانی به نقل اولونان نسخہ سیدر . وزیر اعظم (صوقوللو محمد پاشا) به تقدیم ایلمش و بو وزیر قدردان طرفندن ده نائل تلطیفات اولمشدر که بواثر لسانمزدده (لغات تاریخیه وجغرافیه اصولنده یازیلان اثارک قدم اعتباریله برنجیسیدر (در سعادت) کتبخانه لرینک اکثرنده نسخهلری وارد .

بروسه لی
محمد ظاهر

بویوک براسلام مغول ایمپراطوری

(بابر شاه) مرحوم

هندستانی ضبط و تسخیر ایدەن ، اسلام بایراغنی بت پرستلر مملکتده دیکن ، مسلمانلارک شان و آتی کوکاره قدر یوکسلتهن مغول ایمپراطورلرینک طورونلرندن بری ده (بابر شاه) در .

بوقوجه حکمران ، مزایا و سجایای عالییه مالک اولمغله برابر ، عین زمانده یکیت وشجیع ایدی . بابر شاه قلیج و قلمیله مغول ایمپراطورلرینک خریطه فتوحاتی کنیشه تمش و هندو — بت پرست — لری کندیسنه ایصیندیرمشیدی . مشارالیه آزمدت ایچنده اولجه ضبط و تصرف ایتدیکی اولکه لره ، ایالتلره هندستانک (کجرات) ، (میسور) ، (اورنگ آباد) ، (تپپاله) ممالکنی ده بیتدیردی . بوقاآحک احوال روحیه سی سلفلرینککنه هیچ ده بکنزه میوردی . سلفلری هپ کوچبه لک بزحاله یشامغی سووب ترجیح ایتشلرکن ، (بابر) هرا له کچریدیکی یرده یرله شمک ، کوکله شمک طرافداری ایدی .

بوقادارله اکتفا ایتمین بابر شاه هندستانده موجود بولونان بوتون عنصرلرک ، کومه لرک برلشمه لریچون ده چالیشمش و بوکا آزچوق موفق اولمشیدی . بو بویوک ایمپراطور ، انتظامی صوک درجه سور و تقدیر ایتدیکی جهته ، ارکان حکومتیله

قوماندانلرینہ عین روح و تربیتہ فی بخش ایلہرک ، ہوشایہدہ منتظم ، مکمل
برایمپراطورلق تأسیس ایتشیدی .

هندستانک آثار باقیہ و تاریخیہ سی ، تاریخ کتابلرینی دہریندن قاریشدیران
برمدقق و محقق بابرشاهک بوحالت روحیہ سنہ ہر آدیم باشندہ تصادف ایدر .

بابر ، عسکرینی اوتہدہ بروودہ کرمکدن منع ایتدیکی کی ، عوام ناس ایلہدہ
اختلاطلرینی شدتہ یاساق ایلشیدی . بویہ یایمقدن بابرشاهک مقصدی ، عسکرینی
سیاست ایشلرینہ قاریشمقدن آلیقومتی و خصائل عسکریہلرینی ہر درلو شائبہ
و آلایشن و قایہ و محافظہ ایتمکدی .

بابر ، هندستاندہ اوزون مدت کمال عدالت و احتشام ایلہ فرمانروالقدہ
بولنان برنجی (اکبر شاہ) ک بویوک اوغلی ایدی . داہا کتج یاشندہ بولوندیغی
زمان باباسنک سرایندن چیقہرق ، کندیشہ مخصوص برقوناق انشا ایدہرک ایچہ
اوتورمش و تک باشندہ یاشامغی اختیار ایلشدور .

مشارالہ ، پرنسلی زمانندہ کرکی کی تحصیل علوم و قونہ چالشمش ،
سیاست و عسکرک قنرینی اوکرنمک بویوک بررغب کوسترمشدر . تحت
وتاجہ قاووشمقدن اول سوق عسکر و تعیہ الجیشہ دائر برقاچ اثرتالیف ایدہرک ،
باباسنک نامدار قوماندانلرینی ، امور عسکریہدہ کی اختصاصندن طولانی حیرتلہ
القا ایدوب ، آنلردن داہا عالم و متقن اولدیغی اثبات ایلشدور .

بابرشاهک قوناقنک رسمی ارانہ ایدن برتابلو بوکونکی کوندہ هندستانک
مقر حکومتی اولان (دہلی) شہرینک مغول ایمپراطورلری [۱] موقہ خانہ سندہ
بولونمقدہ و اورانی ترین ایلکدہدر .

[۱] انگلیزلر ، هندستانکی مسالککارانہ برصورتدہ - کہ آنیدہ کی مقالہ لردہ تفصیلاتیلہ
برابر قارئلرہ عرض معلومات ایدیلہ جکدر - الہ کچیردکدن سوکرہ ، مغول ایمپراطورلرینہ
عائد سرائلرہ ، قلعلری ضبط و تسلیم آلہرق ، ایچندہ کی بوتون اشیای نفیہ بی ، ال
یازیباہ یازلش اثرلری لوندرہیہ کوندومشلدردر کہ ، اشیای مذکورہ بوکون لوندرہنک
اک بویوک اتیقہ خانہ سی بولونان British Musum موزہ خانہ سندہ بولونیور . انجق
منوالرہ عائد انگلیزلرجہ اعمیتسز تاقی ایدیلن سائر اشیای ایچوندہ دہلیدہ کی ہندایمپرا -
طورلرینک اقامتکاهی اولان قلہ داخلندہ بردائرہ تخصیص ایدوب ، بوکی شیلری اورادہ
تشیہر ایلشدر .

بایر شاه ادبیات ده پک مراقلی ایدی . اردو ، فارسی ، عربی ، سانسکریت
لسانلری اوکرمش ایسهده ، دائما خصوصی یازیلری ، مکتوبلری ، شعرلری
تورکجه اوله رق یازمیشی سوءردی .

بایرک میدان کتیردیکی اثرلری مطالعه ایدن کینسه ، اوقوج قوماندانک ،
عسکرک بوقادار ایجه وده رین بروحه ، طویغویه مالک اولدوغنه حیرت لیدر
طوروز مشارالیه ، کندی ال یازیسیه یازدیغی وایغی کی دیزدیکی شعرلری
محتوی اولان تورکجه دیوانک بر نسخه نه (رامپور) [۱] نوانک خصوصی
کتبخانه سنده تصادف ایتدم . دیوانچه ، جیب دفتر قدر کوچوک و مربع
مستطیل شکلده اوله رق ، آلتش یارقدن عبارتدر . دیوانی ؛ هرشیدن زیاده
توشیح و تزین ایلین شی ده ، صوکنده بایرک مهریه ممهور بولونمیشی وینه سلفی
اولان هند امپراطوری (شاه جهان) ک ده تصدیق نامه سیدر . شاه جهان ،
مذکور اثرک بایر طرفدن تورکجه اوله رق نظم ایدیلوب ، کندی یازیسیه
یازمیش اولدوغنی تصدیق ایلدکن صوکره ، اوده مهری آلتیه باصمیشدر .
دهلی موزه خانه سنده بایر شاهک کیدیکی برزهری ایله آت اوزرنده یاغلی

بوایایله وقیله یایلمش بر رسمی دخی موجوددر .

مشارالیه ، عسکرینی مخصوص براوجاقدن یتشیردیکی کی ، آنلری
(یاسا) قانونیه اداره ایدیوردی . قوماندانلرینه مالکانه لر بخش ایدهرک ،
ضابطان ایچونده درجه لرینه کوره قوناقلر تخصیص ایلشیدی .

بوپادشاه آودهده مراقلی ایدی . تعطیل کونلرینی تألیف وتصنیف واره

[۱] رامپور ، هندوسطاده کائن و (لکهنو) ایله (دهلی) شهرلرندن اوچر ساعت
شمندوقرله . اوزاق بریالت مسئلهدر . حاکمی شیعی المذهب اولوب ، مقام معلاى خلافتک
اک صمیمی خیرخواه لرندندر . عثمانلی - باتقان محاربه زائله سی ائانهده هلال احمره کلی اعانانده
بولونمشدر . بوایالتک جامتی یکریمی بیک کیلو مترو صربی و نفوسی بریچق میلیون
راده سندهدر . نوایی - حاکم مستلی - بولونان ذاتک ثروت و مکنتی چوقدر . انگلیز
باتقلرنده قرق ایکی میلیون انگلیز لیراسی محفوظ بولندینی کینی ، مجوعراتی ده نادر
و قیمتلی شیلردر . بوذاتک متعدد سیرایلری ، قرق بشن قیلی محتوی بر (قیل خانه) سی ،
ایچنده قرق ایکی بیک جلد کتاب بولونان برده (کتبخانه) سی واردرکه ، مرحوم
بایر شاهک دیوانچه سی ده اومیانده بولونیور .

صیغه ده آو پيشنه قوشمقله کچیر یوردی . هله قیل و آرسلان و قاپلان اورمغی
زیاده سیله سویوردی .

بایر شاهک ارباب علم و فضیله اولان محبت و مودتی ایشیدمن ، عالمر ،
فاضلر ، مشارالیهک دربار شوکت قرارینه طوغری قوشوب ، توجه و التفاتندن
مستفید اولمشلردر .

موضوع بحمنز اولان ذات عالی ، پدرینه صوگ درجه حرمت و محبتله
متجسس ایدی . (توزک بایری) ده نقل و حکایه اولوندوغته نظراً ، اکبر شاه
برکیجه یاریسی کندی اوغلی اولان (بایر میرزا) نی حضورینه دعوت ایلش .
بایر کینمش ، قوشامش ، اوقتی یایی ، خنچرینی قلیجی طاقمش ، حقه-نی
قلمنی کاغذ طومارینی یاننه آلوب ، آتته بنمش و پدرینک حضورینه چیقوب
دیزلرینی آیقلرینی اوپدکدن صوگرا ، ال نیچه دیوان طورمشدر .

اوغلنک بومتظام حالی اکبر شاهک نظردقتی جلب ایتدیکندن ، کنديسندن
مجهز برحاله کلدیکنک سینی صورمشدر . پرنس ، کیجهنک بووقنده نی
حضورینه دعوت ایدمن و ل نعمتمک ، نی مهم برایش ایچون ایتدیکنی تحمین
ایتدیکم ایچون کنديمی حاضر لایوب کلام . احتمالک نی بریر کوندیر ظنیله
آتمی ده برابرجه آلام جوابنده بولونمش و پدر عالی کهرینک قات قات توجه
و تقدیرینی قازانمشدر .

اکبر شاه طرفندن ، کندي امراسندن برینه خدمته مکافات اوله رقی و یردیکی
برلقبک مزین و مذهب بر فرماتی ده دهلی موزه خانه سنده کورددم . مذکور فرمان
ایمپراطور مشارالیهک بویوک و رسمی مهریله مهوردر . [محمد اکبر شاه پادشاه
غازی ابوالنصر علی الدین] کلهارینی احتوا ایدمن مهر مذکورک یکپاره بویوک
برزمرد پارچه سندن عبارت اولدوغنی هند احوال تاریخیه سندن باحث اولان
(تاریخ کنزیده) بیان ایدیور .

بایر شاه تحت سلطته کچدیکی وقت ، دربار شاهی شعراسندن بری
بودورتلکی - رباعی - مدیح مقامده انشاد ایلشدر :

زینت تخت است آنکه از پیش
هست لرزنده بر فلک صریح .
مستحق بود از ازل ، او ، زان
صاحب تخت و تاج شد تاریخ .

بابر ، زیر اداره سنده خراجگذار اولان هندولری تطیب ایچون وکلاسی
ایچینه (شیخارام) نامنده عالم و تجربه کار بریت پرستی آلمشیدی . بویله جه هندولری
کندینه باغلامغه چالیشمش و بویوک بر اثر دها و سیاست کوسترمشیدی .
هندولر ایچون کندی دیانت و عرف و عادتلرینه کوره محاکمه اولونمق ایچونده
هریرده آری آری محکمه لر کشاد ایلشیدی .

مشار الیه وفات ایتدکن صوکره اسکی [۱] دهلی شهرنده (تغلق شاه) ک
مزاری یاننده دفن ایدلشدرکه ، آثار مذکورده تک یقیق ، دوکوک بقایاسی
الآن سیاحلرک نظر دقتی جلب ایتکده در . مذکور مزار دهلی تک (لاهور)
قابوسنک خارجنده واقع اولوب ، قهسی دیوارلری باقیدر .

مغول پادشاهلرینک آناری هندستانک همان هر طرفده مبدولاً بولونمقده
اولدوغی کبی ، ینه هندستانک (باقی پور) قصبه سنده بولونان بویوک وزنکین
کتبخانه ده مذکور حکمدارلرک تألیف و تصانیفلریله ، آنلرک احوال سیاسی ،
حرییه ، تاریخیه و اجتماعی و اخلاقیه لرینی مصور و محتوی بر چوق اثرلر
موجوددرکه ، هر حالده شایان تدقیق و تتبعدر . حشو زانددن ، مبالغه دن
آزاده حقیقی ، صاغلام برتورک تاریخ مدنیته وجوده کتیرمک ایچون ، ظن
فقیرانه بجه هندستان بویوک بر زمین و خزینه تشکیل ایده جکدر .

هندستانده کی آثار مغولیه ، بزمه اسکی براحتشامی ، قدیم ولایتی برماضی
مدیدی خاطر لاتیور . واسفاکه ،

« پرده داری می کند بر قصر قصر عنکبوت

بوم نوبت می زند بر طارم افرا سیاب ! . »

منکر قاتله

[۱] حال حاضرده کی دهلی یکی برشهردر . اسکی دهلی خرابه لری یکی قصبه تک
خارجنده و اطرافنده واقع و خراب بر حالده در . دهلی شهری دائمی صورتده استیلاره ،
تخریباته معروض قالدینی چپتله انکلیز مؤرخلری ، آنی The city of tombs
- مزارلر شهری - نامیله یاد ایتلردر .